

DEO OPTIMO MAXIMO
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,
QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS *manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die Jovis octavâ menſis Martii, anno Domini M. DCC. LXX.*

M. CLERIADO VACHIER.
Doctore Medico Præſide, Theſeos Auctore.

Num bubones Critici in febribus malignis ſtatim incidendi?

I.

IASMATA vitioſa vel in corpore nata, vel extrinſecùs ſuſcepta & intra circulationis vias abrepta febribus humoralibus originem præbent. Hæ eò periculoſiores, quò illa difficiliùs aut naturalibus humorum moleculis aſſimilari, aut per varia colatoria foras amandari queunt. Idcircò febris maligna tragœdias inferre ſolet. Etenim ſæviſſimi hujus morbi cauſa eſt *materia* (*a*) *multùm ſed inæqualiter ſpiſſa particulas diverſi generis nimirùm alias acescentes,*

(*a*) Fiſet, Tract. Febrium, cap. de Febre malignâ.

alias acres, alias acerrimas ac velut venenatas in sinu suo gerens. Hinc oriuntur symptomata eò graviora, quò alia aliis contraria medelas oppositas exigant. Quantùmvis numerosa sint & atrocia febris malignæ symptomata, quantùmvis composita sit illius causa, quotiescumque varias indicationes adimplere licet, & infarctus viscerum inflammatorius venæ-sectionibus ac demulcentibus ita cautè expugnatur, ut attendatur ne fibrarum tonus in eo morbo multùm debilitatus omninò frangatur, & fluidorum spissitudo cardiacis emendatur & pravorum succorum in primis viis nidulantium emeticis ac catharticis evacuatio promovetur, sed eâ cautelâ quâ præcaveatur ne materiæ morbidæ moleculæ acres excandescant; toties morbi sævitiem profligat ars Apollinaris. Interdùm ex medentibus non tantum requiritur opus, scilicet quando viscera vel remediis adjuta vel ex se ita robusta ut ad partes externas febrilem causam ablegent: tunc glandulæ, ut potè quæ debiliori textu donatæ infarciuntur, inflammantur; hinc bubones, qui ideò critici nominantur, quia iis obortis febris malignæ symptomata remittuntur. Verùm licèt morbi causa in parte ignobili velut incuneata videatur, haud contemnenda. Etiam-num ex metastasi in procinctu sunt maxima mala, quæ ut avertantur eò dirigenda est Medici cura, ut teterrima labes è corpore citò citiùs educatur. Idcircò si nulla opera hunc finem maturiùs assequatur quàm bubonis incisio, hæc statim celebranda.

I I.

BUBONUM curationem duobus modis aggredi solemne est, nempè resolutione & suppuratione. Priorem medelam suscipiunt bubones essentiales; ii enim licèt producantur aut à cohibitâ secretione aut ab ictu, modò venæ-sectionibus è glandulis revellatur sanguis, ac resolventibus topicis & humores concreti attenuentur & refocilletur vasorum tonus; fluida priùs stagnantia vel per cutis poros avolant, vel emendata & assimilata sanguinis vias absque noxâ iterum subeunt. Nec infeliciter resolvuntur bubones symptomatici; sic hydrargirosi ritè administratâ haud infrequenter discutiuntur bubones venerei; imò cum huic cesserunt, luem syphiliticam radicitùs fuisse extinctam pro certò habetur. Et ipsi bubones pestilentes qui, non secus ac alia dirissima symptomata concomitantia, sobolescunt ab insigni corruptelâ sanguinis in suâ crasi perversi, à remediis sanguinis universam labem resarcientibus, non neglectis topicis, quandoquè resolvuntur. At verò bubonum criticorum in febribus malignis resolutionem tentare, grande piaculum credas. Vel non fiet resolutio & intereà conamine inani prorogabuntur ægrotantis cruciatus, vel quod pessimum, venæ-sectionibus revelletur ad interiora fluidum exitiale, topicis ad viscera repercutientur miasmata venenosa, remediis internis ab opere salutari amovebitur natura: hinc lypothimiæ, syncopes, comata, obscura delíria, tendinum subsultus, inflammationes viscerum gangrenodeæ, mors. Verùm valentissimo molimine juvetur natura quæ hostem infensissimum superare non potis, eum removit. Ociùs è corpore eximatur materia quæ illius ruinam machinatur. Non tutiori medelâ educentur inemendabiles succi in glandulâ sævientes quàm ipsâmet suppurante glandulâ. Quis ergò inficias eat suppurationem celerrimè esse promovendam.

III.

GLANDULÆ, cum vasculis lymphaticis pluribus inflexis potissimùm conflentur, paucioribus verò sanguineis intertextæ sint, lentè ad suppurationem ducuntur. Prætereà in bubonibus criticis plurima suppurationi obstant. Humor maximè spissus attritioni reluctatur; glandularum vasa priùs febre malignâ debilitata jam infarctu obruta debiliùs oscillant; sanguis corruptus in anfractuosos glandulæ recessus debilitatos conamine naturæ pulsus intestino motu segniori donatur. Attamen unico opere suppuratorio tutò exterminari potest teterrima lues. Idcircò cum bubonum criticorum spontanea suppuratio non nisi ægerrimè peragi queat, potentissimâ arte excitanda. At non alia encheiresis efficaciùs & tutiùs metam attinget quam glandulæ incisio. Hâc enim operatione profundetur sanguis sordidus qui, tanquam febris malignæ colluvies, stagnabat. Ideò imminutis in glandulâ resistentiis novus sanguis jam expurgatus majori copiâ appellet, vasa sectione irritata validiùs oscillabunt. Quæ cùm ita se habeant nemini non liquet suppurationem brevì futuram. Mox enim vasa secta in se retrahentur, & ab aliis pressa humorum effluxum negabunt; intereà vasa integra, eò magis turgescentia, quò nullus per secta meatus, validiùs oscillabunt. Hinc atterentur vasorum sectorum tunicæ unà cum fluidis contentis & per inflictum vulnus citò evomentur miasmata exitiosa.

IV.

QUANTI bubonum criticorum in febribus malignis valeat incisio; ex periculis ab eâ propulsatis pendatur. Periculum est ne cordis, & arteriarum vires à febre malignâ labefactatæ impares sint ad glandulæ vasorum tonum ita frangendum, ut materia morbifica in his figatur, & ideò timendum ne ad organa præstantissima iterùm venefica illuvies abigatur. Supposito quòd glandula ita liquidorum impulsui cesserit, ut lymphatica omni tono fuerint orbata, vi systalticâ in sanguiferis permanente, hæc lapsu temporis se se expedient, illa verò unà cum contentis solidescent, indurabuntur; unde scirrhus cancri parens. Quantumvis deterrima sint ab induratione impendentia, ut pote quæ dissita maximum terrorem non incutiunt. At ostia pulsant gangrena & sphacelus; quippe cum sanguifera omnia jam turgida ita novo impulsui cedant ut summopere dilatata reagere nequeant; in his contenta tanquam in cloacâ putrefient. Aut licet sanguifera systalticas vires retinuerint, mox particulæ acerrimæ ac velut venenatæ omnia vasa corrodent, lacerabunt & vasorum laciniæ unà cum fluidis extravasatis in putidam putrilaginem abibunt. Unde partis corruptio citò, totiùs necem illatura.

V.

ASSIGNATA bubonum criticorum in febribus malignis causâ; perpensis urgentibus periculis quæ ab eorum incisione arcentur; quis dubitet hanc statim celebrandam? Huic autem operationi exequendæ se

accingens Chirurgus det operam ut *Stenonis* ductus in parotidibus à sectione sint immunes, ut axillæ vasa & nervorum trunci à sectione bubonum in axillis non lædantur, ut incisio hanc directionem obtineat, quæ cicatrici successuræ non noceat. Idcircò parotides ope scalpelli recti profundè incidantur juxta lineam perpendicularem ab auribus ad angulum maxillæ; in glandulis axillarum & inguinum sectio sit transversa, dein scarificetur glandula si imminentis gangrenæ sit suspicio. Sectâ glandulâ, sanguine effuso, inserantur penicilli unguento basilicone, theriacâ & balsamo sulphuris therebintinato illiti. Demùm operiatur tumor iis quæ suppurationem protrahant. Hâc encheiresi citò, tutò terminabuntur bubones critici. Nobis incassùm objiceres expectandam maturationem & juvandam topicis, ut dein collecto puri exitus lanceolæ ope præbeatur; cum jam jam probaverimus suppurationem spontaneam admodum incertam esse, sed è contra metastasim & gangrenam maximè imminere. Unde concludere licet

Ergò bubones Critici in febribus malignis statim incidendi.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. *Ambrosius* - *Augustus* BELANGER.

M. *Dominicus* - *Joannes*-*Baptista* DE LA BICHE.

M. *Natalis*-*Andræas*-*Joannes Baptista* CHESNEAU.

M. *Franciscus* - *Maria* LE MOINE.

M. *Joannes*-*Baptista*-*Eugenia* DUMANGIN.

M. *Joannes* - *Franciscus* PARIS.

M. *Joannes* - *Augustinus* COUTAVOZ.

M. *Ludovicus*-*Alexander* GERVAISE.

M. *Dionisius* - *Claudius* DOULCET.

Proponebat Parisiis BARTHOLOMÆUS-PETRUS DE LA NOUE, Parisinus, Eques, Senatus Parisiensis Patronus, nec non Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus A. R. S. H. 1770, à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medecinæ Typographi 1770.